

Kornélia KOLÁŘOVÁ TAKÁCSOVÁ: Severní portál kostela sv. Prokopa v Třebíči ve středoevropském kontextu se zvláštním zřetelem ke kostelům v Uhrách. Praha 2021

Anotace

Předkládaná disertační práce zařazuje severní portál baziliky sv. Prokopa v Třebíči do širších středoevropských souvislostí se zvláštním zaměřením na uherské stavby. Po uvedení do historie třebíčského opatství a kostela, popisu portálu a jeho ikonografickém rozboru následuje analýza významných portálů z oblasti Německa, Rakouska a Maďarska, které bývají zmiňovány ve vztahu k třebíčskému portálu a jsou spojovány s normanských ornamentem, včetně pokusu o jejich chronologické zařazení. Součástí práce je kritické pojednání různých teorií putování normanského dekoru po střední Evropě. Zvláštní pozornost je věnována otázce zadavatele třebíčské baziliky, která odkazuje jednak na vládnoucí přemyslovský rod, jednak na pozoruhodnou postavu olomouckého biskupa Roberta. Ve všech zemích středovýchodní Evropy byli kromě zahraničních stavitelů, kteří se ve skupinkách oddělili od velkých západních hutí, zapojeni místní kameníci, kteří se svým dílem podepsali na konečných podobách konkrétních staveb. Evidentní podobnosti mezi stavbami a dynastické vazby naznačují kontakt mezi těmito zeměmi, který zůstal živý i navzdory nepříznivým politickým okolnostem či dokonce válečným událostem. Na shodných rysech se navíc podepsala skutečnost, že normanský ornament byl již brzy po svém proniknutí do evropského kontinentu (např. v Sicílii) spjat s panovnickou reprezentací. Na tuto tradici navázali také středoevropští panovníci, emancipující se aristokracie, ministeriálové v Rakousku a šlechta v Uhrách budující panské kostely.

Klíčová slova

Třebíč, bazilika sv. Prokopa v Třebíči, severní portál v Třebíči, bývalé benediktinské opatství v Jáku, bývalé benediktinské opatství v Lébény, Řezno, Uhry, 13. století, normanský dekor